

ՀԱՏԸ 5 ՄԻԼԻԵՄ

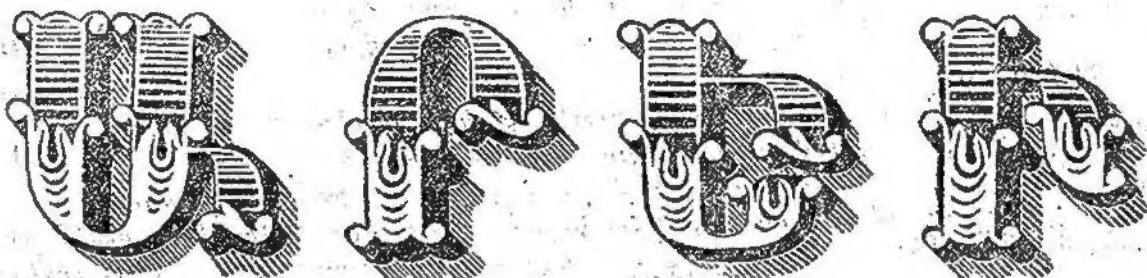
ԲԱԺԱՆԵՐԻՆ

Տարեկան Վեցամսեայ

ԵԳԻՊՏՈՍ . . . 2. Ո. 80 40
ԱՐՏԱՍԱՀԱՆԱՆ ԹԲ. 20 10

ՍՏԱՆԴԱՐԴԱԿՈՒՆ ԶԱՄԱՐ ԴԻՄԵՆ ՏԵՐԵՆԴԱՐԴԱՆ

ԱՐՏԱՍԱՀԱՆԱՆ ԼԵՒՈՆ ՍԿՐՏԻՉԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՀՆՈՒ ՕՐԿԱՆ

40 ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԴԱՐԱՐԸ ԵՐԵԲ ԱՆԳԱՍ

ԽՐԱԿԱՐԴՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏԵՐԵՆԴԱՐԴԱՆ

Տարեկան Վեցամսեայ

ԱՂԵՐԱՆԻՇԻՆ

ՀԱՏԸ

Journal ARABY

B. P. № 600

Alexandrie, EGYPT

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒՆ ԶԱՄԱՐ ԴԻՄԵՆ ՏԵՐԵՆԴԱՐԴԱՆ

ՏԵՐԵՆԴԱՐԴԱՆՈՒՆ ՎԱՀԱՆ ԹԵՐԵՆԴԱՆ

ԱՆԱՊԱՏԷՆ ԱՐԶԱԳԱՆԳ

Ա.

Չայն բարբառայ յանապաթի...
—Ո՛ր, անապատը արձագանգ կուտայ անապատի, ինչ որ կը ցուցնէ թէ անապատին մէջ մարդ կայ եւ զեր, կամ անապատ կարծուած սիրտերուն մէջ զգացում, մարդու, Հայու զգացում կայ եղեր...

Կը խոստովանիմ որ եթէ ոչ աւելիքն գէթ այսքանին կ'սպասէի Մեր կեանքին մէջ պահեր կան ուր կ'զգանք թէ մեր սովորական անանկերէն լաւագոյն ենք։ Ընդհանրապէս՝ զանազան կը պարտինք մեծ ցնցումներու։ Երբեք մեր հոգիին երեսէն կարծես վար կ'առնեն ինչ որ զայն կը ծածկէր իրեն կեղեւ մը, և թոյլ կուտան որ հոգին երեսի իր ամբողջ մերկ ու հարազատ էութեամբ... Եւ կ'հաւատամ որ մարդոց հոգիները, բոլոր հոգիները, ի բնէ ազնիւ ու մարդու են և չընկալան են որ զանազան կ'ազդուեն, կը կարծաղեն ու ազդուութեան խառն մը կը ծածկէ։ Կը հաւատամ նոյնպէս թէ երբ պատահի որ հոգին ինքզինքը ցուցնէ մերկ ու մարդու, այսինքն ամէն հոգիներու սկզբնական վիճակովը, անկարելի է որ ուրիշ հոգիներ ինքզինքնին չհանձնան անոր մէջ, անոր յայտնած զգացումներն, անոր ցուցած լոյսէն չզրուեն, իրենց կարգին չընդունին և իրենք ալ չընդունեն այդ լոյսը... Բայց այսքան մը Մեթերլինքեան հոգեբանութիւնն, նոյն իսկ «առ համեստութեան», անոնց համար որ ատկէ բան մը կը հասկնան, արդէն շատ է քիչ չէ քաղաքական յոգեւածի մը մէջ...

Պիտի խօսէի այս սիւնակներէն վերջերս ուղղուած միտքեան, այս, միտքեան կոչին հոսկէ հոսկէ յաւրացած արձագանգին, անոր տրուած պատասխաններուն վրայ։
Մէկ կողմ կը թողուծ բերանացի յայտնուած կարծիքները, որովհետեւ գրաւորները աւելի որոշ ու հաստատ հիմ մը կ'ընծայեն և «չին ուսած» ըլլալու կասկածն ալ չեն թողուր...
Զորս նման ունիմ ձեռքս չառ չէ, ինչպէս կը տեսնէք։ Բայց չորսն ալ յատկանշական, պիտի ըսէի նոյն իսկ «ներկայացուցչական» նամակներ են, թէպէտ և հեղինակները ինքզինքնին միայն կը ներկայացնեն և ու ե խումբի անունով չեն խօսիր հոն։
Առաջինը զոր տապալ հին յեղափոխականն մըն է, որ հիմա ոչ կուսակցական, բայց թուով ազգայն յիմնի մը եղած է՝ որուն անունը յաճախ կը յիշուի եղբայրահայ ազգային կեանքին մէջ։ Երկրորդը իրենց անունով են և հրապարակ համակրութեան այդ գիրը, որմէ առջ մը իսկ չեմ կրնար հրատարակել, որ անհրաժեշտ է արդէն։

Կել, ունէր սա՛ մասնաշաղկապներն ալ որ կարծես բաւերը բաւական հնչեղ չգտնելով իր արտայայտելու գագաթունին համար՝ ուրիշ հնչում մը ընդունաւ ալ կ'ընկերանար... Հայ խմբագիրներն այս ինչ տարրերն ալ գաղափար մը կ'ազմել տուեր են քեզի, ո՛վ իմ... Երբեք չեմ հարկաւոր... Թէպէտ և նաեւ ոչ ոք չեն հաճոյք պատճառեց ինձի, անով «Արեւ»-ի հանգանակութիւնը ճորտացնել կարենալուն համար...
Երկրորդը՝ Դաշնակցական մը կուգար և կ'սպասէր հարկաւոր մեծնէն չահկանն եղած ըլլալ։ Արդարեւ այդպէս է և այդ պատճառաւ է՛ն վերջի կը պահեմ անոր վրայ խօսելը։

Միւսը՝ Դահիբէ բնակող Ռամկալարի մը կողմէն գրուած է՝ Աւելցնեմ թէ անոր հեղինակը այն Ռամկալարներէն է որոնք նախապէս տարիներով յեղափոխական կուսակցութեան մը պատկանած են։ Ահաւասիկ անոր գլխաւորագոյն հատուածները։

«Ձեր վերջին յոգեւածները խիստ նպատակաւորաբար են, ճշմարտութիւնն է զոր ըսել համարակալը այնքան ալ դուրսէն չէ։ Իսկ զի ազգ, տակաւին սիրտ ու համբերութիւն ունի տանելու պատակաւորութիւնը, կուսակցական շորոքներուն փշած ետամուտներն անոնց ամէն ինչը ստույգ, մտածելով թէ արդեօք սա՛ ազգին մէջ պիտի կրնանք զեղեցիկ, միայն ու հաւաքական գործի մը կատարումը տեսնել։

«Միջոցը ցոյց տուած էք արդէն, այս պատուաւ կուսակցութեան յաւակնորութիւններուն բարձունքն է, եւ պիտի ըսէի բոլոր կուսակցութեանց լուծումը եթէ նախ սա՛ թողուծ խնդիրը լուծուէր... Բայց կէտ մը կայ, պիտի չուզէի լուծուել մարմնայ մը կամ մարմիններուն։ Երբ անոնց սիրտ պիտի չկառուցուէր զօրաւոր, միակ և զորօծ ազգային մարմին մը, ազգային պաշտպանութեան հոգը ու անաւոր գործիք մը։ Ո՛ր տղաներու գործ է ազգ, ո՛ր վէպերու ազգաներու... ո՛ր ծակուէր հարուստներէ կրնար կազմուիլ այդ գործիքն, ո՛ր ետամուտ, շատախօս և տղիտուկ կուսակցականներէ։ Եւ սակայն պէտք է այդ գործիքին կազմութիւնն ու տեսնուող գործունէութիւնը, կարող իր մէջ հայեցնելու բոլոր բնկորները կուսակցական մտկոյնադրութեանց։ Կարելի՞ է այդ...»

Միւսը՝ Դահիբէ գրուած գործերէն թիւն՝ Ռամկալարի մը այս նամակը կը տարբեր բաւերով գրեթէ միևնոյն մտահոգութիւնները կը մտածեն ինչ որ Դաշնակցականներն նամակը Այս պատճառաւ ալ կը վերապահեմ անոր պատասխանը միւսին տակալելու պատասխանին, որ անոնց նոյն պէս կ'ուզեն երեսն հանել, քանի որ բաւելի, երկուքն բնորոշ տարբերութիւնը։
Կ'անցնիմ չորրորդ ու վերջին նամակին, զոր ստորեւ կուտամ

գրեթէ ամբողջութեամբ, թէպէտ արտոնուած չըլլած տարր ու թէպէտ չկարծեմ, հակառակ փափաքին, զայն բոլորովին թէթեւեղել իր ինձի համար չափազանց փափաքելու յաւանքն։ Այնքան գեղեցիկ ու նպատակաւորաբար է անոր չոգեցի իմ դատարարին ընծայած պաշտպանութեանն, ուստի անոր վրայ կը վերջացնեմ այս առաջին յոգեւածը։

«Աստուած Բու արեւն օրնէ, խմբագրապետ «Արեւ»-ի, որ այս վերջերս անուար ամէն թիւի մէջ հայրենասիրութեամբ զեղուն հոգի լեցնելով թերթիկը խմբագրականի սեփականութեան մէջ։

«Միակ եւ չեմ որ այսպէս կը մտածեմ զեղ կարգալէ ետքը, շատերը, թերեւ ամէնքը, այսպէս կը խորհն, ամէն անգամ որ «Արեւ»-ը կը փնտռեն, ու զեղ կարգալէ վերջ մէկը կը փնտռեն, բայց մը հազարդելու համար ուրիշին, անկէ՛ զոր գուն կը հազարդելու իրենց։

«Կան մարդիկ որ պէտք ունին, անոնց վրայ պէտք կ'զգան ինքզինքնին ծածկելու պիտակի մը, հովանաւորութեան մը, իրենց մէջ դուրս ուրիշներէ եկած հմայքի մը ներքեւ, ուրիշին գոյնը իրենց փնտրազարգուելու... Դուռն, ընդհակառակն, որքան կը թօթափու միայն ինչ որ դուրսէն ետաւած, որչափ կ'զգաս ու կը խօսիս ոչ կուսակցականի մը սիրտով և բերնով, ա՛յնքան աւելի։

«Կ'անցնիմ վարկականին հոգեբանութիւնը բոնած գրուած է անգլի։

«Այո, եկած է ժամանակը, որ ամէն ոք միայն իբր Հայ, միայն իբր Հայ խորի ու ապրի պղծիկ կրեմբը պէտք է չիջանին, հալուեն, նկատուեն իրենց պէտք է ուրացուին մեծ, անփոխարինելի, գերազանցապէս բարձր ու ազնիւ զգացումի մը առջեւ, որ մահու մեքը Հայրենիքի մը խորհուրդին տուած կակիթէն կը ծնի անհեռու սրտին մէջ։

«Բայց աղբիւր մեծամասնութիւնը, ա՛յ, ամենալավ կ'ըսեն սա, տակաւին հետի կը թուի ըլլալ վարկականին վարկընդ, պատկանող զգացումէն, ինչպէս... Բայց պատմութիւնը պիտի չուզուի նոյն իսկ ասանկ հարցումի մը պատասխանին, ու ամէնքը մէկանց պիտի երթարկէ իր արդար, անողորմ դատաւիճակին, միայն մէկ քանիներու յանցանքին համար, ա՛յս է անաղորոյն զբախտութիւնը։

«Դուք չարեանակեցէք Ձեր հրապարակագրի անկեղծութիւնը հրատարակել Ձեր բնմէն, ուսկից ձայնը կարելի է հասցնել ամէն սրտի, մի՛ յուսահատել երբեք, խորհելով թէ այս անապատ երկրին մէջ կրնայ կորուսիլ անիկա։ Եթէ ամէն թիւով սիրտ մը շահէր, հոգի մը վերած կ'ըլլար հայրենասիրութեան խառնին առկա։

«Ինձմէ աւելի զէթ երջանիկ էք դուք, վասնզի գտնէ չունիք այնքան խոր և ընդարձակ տեղեկութիւններ մեր ազգային կեանքի մասնաւոր իրականութեան մասին, որոնք ամէն օր տրուի թերթի մը կը համակեն իմ սիրտս... Այս պատճառաւ ալ, այսինքն քաջ ուրիշ պատճառներ որոնք հոգեկան ուժի հիմ կը չենն ձեր մէջ, դուք իրաւունք ունիք աւելի յուսալից լինելու մեր ազգային պաշտպանի վրայ, ու ըստ այնմ, ձեր ամենէն սրտեղ ու ջգայնաւ տողերուն առկէն ալ թոյլ տալու որ յոյսի ճանաչներ դուրս ցայտեն տրամապատեղ միտքեանց վրայ...»

ՎԱՀԱՆ ԹԵՐԵՆԴԱՆ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ . . . ԵՐԵԲ ՀԱՅԵՐՈՒ ՂԵՄ

Գերման բարբարոսութեան հաւասար եթէ բան մը կայ, ան ալ գերման անպատկառութիւնն է... Եթէ կայ բան մը որուն խօսքը պէտք է չի որ բնաւ, յաւանքն այն խօսքին, Գերմանացիք բնաւ իրենց անգամ անհէ՛ն, ան ալ «չեղորթութեան բռնաբարում»-ի վտանգաւոր խօսքն է։ «Կախուած մարդուն տան մէջ չուանի խօսք ընել», կ'ըսեն Ֆրանսա-յիք... Շահանաւթեան ինչպիսիքն ըստ նախկինի պէտք է զեղեցիկ և կ'ըսեն զեղեցիկ չեղորթութեանց վայրագ բռնաբարութիւնը, որովհետեւ ատենը մէջ մը «չեղորթութեան բռնաբարում»-ի մեղադրանքներ ուղղեն այս կամ այն անհրաժեշտին։

Մասնով է որ ամիսներով վերաբանեցան Ամերիկայի հետ, անտեսեան յամարութեամբ մը, պնդելով թէ զէնքի և անարմատութեան պատճառը Դաշնակցութեան թեմէն կը կազմէ Ամերիկեան չեղորթութեան բռնաբարում մը, Հիմա ալ անպիտան վայնասուն մը փրցնելու վրայ են՝ որովհետեւ Դաշնակցները, Յոյն կառավարութեան լոյն հաւանութեամբ, Ամերիկի զօրք հաներ են՝ օգնութեան փութալու համար այս վերջնայն դաշնակց ազգի մը... Դաշնակցները բռնաբարել են Յունաստանի չեղորթութիւնը... Բարի հոգիներ

Բայց կ'սպասէ՛ք որ մինչև Հապէ-չիստան այս մարդիկ չեղորթութեան խնդիր հանէին և այն ալ՝ երեք Հայերու պատճառաւ...

Այո, Ասիա-Ապագայի երեք Հայերու պատճառաւ, որոնք Ֆրանսական բանակին մէջ կամուր որ արձանագրուին ու անցարի համար տեղական իշխանութեանց կը դիմեն։ Արդ, գերման հիւպատոսը կ'իմանայ ասիկա, — այս մարդիկը ինչ չեն իմանար որ — ու Հապէչի կառավարութեան ծանուցագիր մը կուտայ՝ ըսելով որ «հապէչական չեղորթութիւնը չարաչար բռնաբարուած պիտի ըլլայ եթէ խեղրուած անցարիները արուել երեք Հայերուն, որոնք կը մեկնին ծառայելու համար պատերազմիկ ազգի մը բանակին մէջ...»

Այի ի բերան չէ՛ք, մնալ կարգալով այս պատմութիւնը։

Ու կը մտածէ՛ք նաև անոր հակապահանքին զուեշտական կողմին վերջապետ, մեծագոր, անպարտելի Գերմանիան զոյ կ'ըլլայ, իբր կ'անցնի, ծանուցագիր կուտայ, որովհետեւ Ֆրանսական բանակը պիտի զօրանայ երեք հայ կամաւորներու յաւելումովը...

Ըսելով չի կայ, Գերման հանձարը դիմէ ամէն ինչ նախատեսել, կանխահոգալ...

Մ. Ս. ԿԻՐՈՅԵԱՆ

Ս. Գ. — Ընթերցողներուս սիրտը հանգարտեցնելու համար, աւելցնեմ որ հապէչական կառավարութիւնը կարեւորութիւնն չէ տուած գերման հիւպատոսին բողոքագրին, և իր չեղորթութիւնը խնդիր կատարելու հանգստութեամբ բռնաբարած է՝ արտօնելով երեք Հայերը որ մեկնին զէնքի Ֆրանսական պատուոյ ու զեղեցիկութեան դաշտը։ Յաւորութիւնն մեր կարին հայրենակիցներուն Գերմանին դէմ կուտելով անոնք կուտան պիտի ըլլան իր սիրակըցորդ միջակցին ու մեր սիրակըցի մը միւր Տանկին դէմ։ Մէկ գնդակով երկու թռչուն... Ե՛ր, երկու վայրէ գաղան մէկէն պիտի զարնեն։

Մ. Ս. Կ.

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵԻ

«ՀԱՅԿ. ԳՈՅՈՒԹԵԱՆ ԿՈՒՈՒՆ ՀԱՄԱՐ»

«Արեւ»-ի հանգանակութեան արդիւնք վերջին անգամ հասած էր՝ քանի մը ապաւիտեմով Ղ. Ո. 5770ի։ Սոյն գումարին 5000 դրամով այսօր Գրեթի Լիօնէն, գնեցիմ Բարիկի վրայ չի մը, թ. 93302, Վանդ. Պողոս փառա նուպարի անուան. Շանթի օրուան սակով, որ է 355.50, Ղ. Ո. 5000ի փոխարին ստացուած չէին գումարն է 30. 1406.50, ինչ որ 30. 110ի բացառիկ տան մը կը ներկայացնէ յոյսու նպասակին։

ՊՈԼՍՈՑ ԴՈՒՆԵՐՈՒՆ ԱՌԶԵԻ

11

ՄԵՐ ԳԵՐՄԱՆԵՐԸ

Ինչ անոնց պատեցայ Մուստօթ թուրք գերիներուն լաւանակներին։
Բանի մը հարկը հոգի են ոն, խընուած հանգստաւէտ վրաններու տակ։ Անոնք կ'աշխատեն, զթիկ-զթիկ, ճամբաներու շինութեան և այն անհամար բռնաբարութեան ցամաք հանումին որոնք Դաշնակցները պարենասիրելու պիտի ծառայեն։

Կը վստահեցնեմ որ այնքան թիւն ինձի շատ հաճոյք չպատճառեց, մարդ սիրտ-խառնուած կ'զգայ ասանկ արարածներու հետ խօսակցելով։

— Ուրեղացի ես, գուն որ մոյրութ կողմը մը պէս երեսս ի վեր կը նայի...

— Գոնիւրը, հեհեհիւ...
— Ինչո՞ւ կը կուռիս՝ մեղի դէմ... Այս հարցումին աչքերը աւելի խոշոր կը բացուին, և թեւով քիթը սըրբելով։

— Պիւմ, հեհեհիւ...
Տարակոյսի պէտք չկայ, այս մարդը չի խաբար, ան չի գիտեր ճշմարտապէս թէ ինչո՞ւ և որք՞ դէմ կը կուռի։ Բաւերն բովանդակ տուածովը «անբան» մըն է ան, և իր բոլոր ընկերները նոյն կապապարին վրայ թախուած են, ամէնքն պատասխաններն ալ նոյն խմբուր...

Կամ անիմաստութիւնը կը ներկայացնեն։ Աւելորդ է խօսակցութիւնը աւելի ստույգ ասելով, մասնաւոր թէ մուշիկ հոտ չիբար իրենց մէջ և մեր նաւաղները եկած են ինձի խմբին թէ «ծովային» գերիներու խումբ մը բերուած է, ինչ որ մեղ աւելի կը հետաքրքրէ։

Կը վտեմ այնքան թիւն երթալ այս վերջիններուն, ... շրմաւորին վրայ՝ ուր գերեւը հաւաքած են։

Ինչ տոմարականներն դէմքեր Մեղերին երեստարներ կան ու ծեղեր։ Նիւարներ կան որոնք ստույգ կ'ազգեն և գերեր՝ որոնք նարայ կը քրտնի կարծես, ոմանք փաթթող ունենումներ ֆէն և ոմանք ալ Միւրիացիներու ճերմակ գոգալը։ Կը ծխեն և մեծ աղմուկով կը խօսակցեն՝ մեր մէկ քանի նաւաղները աշակերտ հակողութեանը տակ։ Գրեթէ ամենքն ալ մաքսաններն են, զանազան նաւերու կողմէ «յանցանքի վրայ» բռնը բան և խմբուած այստեղ՝ սպանելով որ իրենց մասին որոշում մը տրուի։ Ամէնէն առաջ Բաքրանները կը հարցափորձեն։

Առաջինը կրտացի յոյն մըն է։ Մորթը կուռած է՝ փոկի մը մարթին պէս։ Ձեռքի խոշոր շարժումներով ինձի կը պատմէ իր ծովագայի կեանքը։

— Երեսուն տարի առաջապատուով նաւարկութիւն ըրած եմ։ Ամբողջ Սև Մուր գոց գրեմ, և մինչև իսկ անգամ

(*) Սոյն շարքին առաջինը, «Մասնակ» մէկ հանդիպում մը, տե՛ս «Արեւ» թիւ 50։

ՍՈՒԷՏԻՈՅ

ԳԻՒԹԱԶՆԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

Ե.

ԽԱՂԱԳ. ԲԱՅՑ ԱՆՊԱՆԻՑ ԵՐԱՆ ՄԻ.

Յարմարումները կ'ընդհանուրին

Օգոստոս 17ին, հայ կտրիճները առկաւին կը շարունակէին իրենց հետադադումները, երբ Գալլիանի կողմէն հրաժարուին զինուորական գործողութիւններէն եւ, որ տեղւոր խումբին ալ հետեւին իրենց առած՝ այդ կողմէն Հայոց դերը ճշգրտելու ուղիով ելին։ Բայց տեղւոր հայ պահակախումբը թիկնու հրացանաձգութեամբ մը յաջողեցաւ փախչելու ու ցրուել զանազան Սրեկոյեան զէմ Թուրքերը յարձակում մ'ալ Պիթիասի կողմէն փորձեցին, բայց հոն ալ հերոսական դիմադրութեան մը բաղկացումը լեզապատառ փախան։

Օգոստոս 18ին, խումբ մը հայ կտրիճներ զինուորական ու կէսօրին վերադարձան, հետեւին իրենցով Չոգալուր Մուհամմէտ կոչուած թալանգիր Թուրք մը, զոր Պիթիասի մէջ ձերբակալած էին։ Այս թշուառականը հարցաքննուելէ յետոյ, զօրանցիկ առջեւ հրացանի բրուտուեցաւ։

Թուրքերը, օգոստոս 15ի և 16ի ճաշկատարարներով իրենց դասը առած՝ ալ բաւական ժամանակով մննելու սկսեցին Զը — չհամարձակեցան Հայերուն վրայ ընդհանուր յարձակում գործել։ Վերոյիշեալ ընդհանրումները այդ երկու մեծ ճակատամարտներուն յետմնաց բաժանազանութիւնն էին, իսկ թէ ըսենք՝ շարունակութիւնը պահալի և յառաջագահի ընդհանրումներուն որոնք սկիզբէն ի վեր գրեթէ ամէն օր տեղի կ'ունենային և որոնք ի հարկէ անխուսափելի են զէմ առ զէմ կ'անդնան։ Երկու թշուար ուժերու միջեւ։ Այս փոքր ընդհանրումներուն մէջ տակաւին, Հայերը անվերջ յաղթող կը հանդիսանային, և օր չօր ըլլայ որ մէկ երկու սպայ և քանի մը զինուոր չի տուակէին հայ կտրիճներու զօգակներէն, մանաւանդ Պիթիասի և Հայի-Հալիպ-լիի կողմերը՝ ուր այս ընդհանրումները աւելի յաճախ կը պատահէին։

Հայերու առեւտրը եւ ռազմականութիւնը կը պակսին

Իրերու այս յոյժ նպատակաւոր ընթացքը ժողովուրդը ծայր աստիճան ոգևորած էր և երկու ըստած բանը անհետացած էր ամենուրեք սիրտերէն։ Ապա թշուարուն փառանքները չարիքէ վերջ, Հայերը ալ երբեք յուսակաւոր պիտի չըլլային։ Եթէ աւելի ահաւոր թշնամի մը անօթութիւնը վրայ դալով անոնց խանգարու եւ ետանդը չի ջլատէր։ Մեր շարքաւ և քաղաքի լեռնակներէն կարելիութեան սահմաններ մէջ ասոր ալ ճարը գտան։ Ամէն գիշեր հարիւրի չափ երկատարներ խումբերու բաժանումը չըլլալով Թուրք զինուորուն վրայ կ'արշաւէին և պետք եղած ուսելիքն ու արմուկը կ'առնէին։ Իսկ այսպէսով կարելի էր զեռ ժամանակ մը աղէկ-ղէճ ապրել։ Բայց յաճախ ռազմական թիկնութիւնն ալ զգալի եղաւ։ Ուրիշ պիտի գտնէին անգամներ, քանի որ ամէն կողմէն թշնամի զինուորներէ պաշարուած՝ ու է ճամբայ չունէին։ Ինչ պիտի ընէին երբ այս երկու կիսական նիւթերը ընդհանրին պակասէին, անձնատուր ըլլալուց ապա ոչ մէկուն մտքէն կ'անցնէր, ամէնքը կը նախընտրէին իրենց սիրական լեռներուն վրայ սովամահ մեռնել, քան թէ Թուրքերուն յանձնուել և անոնց ձեռքէն դաժնի իրենց մահը և իրենց ընտանիքներուն անարգութիւնը։ Արդարեւ, զինուորին էր դուշակել թէ, իրենց այս հերոսական դիմադրութիւններէն և թշնամիին պատճառած կորանքներէն ու ծանր կորուստներէն վերջը, այս վերջնոյն կատաղութիւնն ու վրէժխնդրութիւնը այլևս չափ ու սահման պիտի չունենանային։

Հայերը իրենց այնքա զէմ ի ծով կը դարձնեն

Այս հանգամանքներուն մէջ, Հայերուն համար կը մնար միակ փրկութեան

ճամբայ մը — ծովը։ Մովէն միայն կըրնար գալ օգնութիւն մը, ինչ ձեռով որ ըլլար։

Սուէտիացիներուն մէջ կը գտնուէր Մովսէս Գըրբը — օղլու անունով Հաճի-Հապիւկը 65 տարեկան ճարտար լուրդող մը, որ 1895ին Սուէտիոյ մէջ յաղափառութեան նախապարագաներէն մին էր։ Պարզական ժողովի որոշմամբ, այս կտրիճ ծերունին մէկ քանի ընկերներով զինուորացի անցնելով թշնամի գիծէն կը հասնէ Իսթանբուլի առջեւ, ուր օտար նաւ մը գտնուելու պարագային ծովը պիտի նետուէր և լողալով պիտի երթար մինչև նաւը, որպէսզի այդ կերպով կարողանար Կիպրոս կամ ուրիշ նաւահանգիստ մը հասնել և Դաշակից պիտի թաքնուէր։ Օգնութիւնը այսպէս ի վերջոյ Դաշակիցի հայրենակցներուն համար Դաշակիցի հայրենակցներէն մէկ օտար նաւ գտնուելով Իսթանբուլի առջեւ, մեր քաջը յուսարեկ կը վերադառնայ։

Ասոր վրայ՝ Հայերը կը խորհին ուրիշ միջոց մը՝ մարդ հասցնելու համար Կիպրոս, որ 80 քիլոմէթրի չափ հեռու է Սուէտիոյ ծովափունքէն։ Իրենց տրամադրութեան սակ գտնուած անյարձար փայտերով և աւելի անյարձար գործիքներով կ'սկսէին շինել տեսակ մը նաւակ։ Որով մնչև Կիպրոս պիտի ճամբորդէր ինչեւէ Գըրբընաւը, նաւակին դիմացկունութենէն աւելի իր յոյժ զինով անշուշտ իր լուրդողի ճարտարութեանը և իր անընկճելի ոգիին վրայ։

Մինչ այս՝ Հայերը ուրիշ միջոցի մը ալ կը գիտնան։ Տալիքնայի ծովափնայացի բարձրութեան վրայ կը կանգնեն խոշոր զորակ մը՝ ճերմակ պատառնէ, մէջտեղը կարծր խաւանիով մը, անկէ քիչ հեռու ուրիշ հակա զորակ մ'ալ, որուն վրայ հեռուէն զինակով տեսնուելու չափ խոշոր տանքով գրեւծ էր։ Մինք Հայ երեք, օգնեցէ մեզիս, Հայերը կը յուսային որ այս նշանները պիտի նշմարուէին Դաշակիցի մարտանաւերու կողմէ որոնք երբեքն ալ կողմերը զինուորի գիտէին, անգլիական Տորթ շոգիւնակին Կիպրոսի երկրները կատարած ռազմականութիւններէն ի վեր։ Միեւնոյն ժամանակ պատրաստած էին երեք էջէ բաղկացեալ անգլիներէ խնդրագրի մը, զոր պիտի մատուցանէին առաջին հանգիստը մարտանաւի հրամանատարին և որուն մէջ պարզուած էին օգոստոսի սկիզբներէն ի վեր Սուէտ լիւան կատարներուն վրայ տեղի ունեցած իրադարձութիւնները և իրենց արդի վտանգաւոր կացութիւնը։ Այս զորակներուն մօտը և ծովափը կը սպասէին թաղամթիւ պահակներ, որպէսզի իրենց վրայ մարտանաւ մը երեւաւուն պէս՝ նշան ընէին և ուղարկուէին հրաւիրելու։ Այսպէս օրեր ու օրեր կ'անցնէին, բայց իրենց անձկութեան ռաւածը զէպի ծովը սեւեռած պահպանուեցան և է մարտանաւի մը նշանը չէին տեսներ ծովուն միակազմող կապոյտին վրայ։

Այսպիսի անձկալից շրջանի մը մէջ է որ կը տօնեն Սուէտիացիք Ս. Աստուածածինը։ Վերադարձան օտար, օգոստոս 16) 29ին Սուէտ լիւան վրայ բացօթեայ պատարագ կը մատուցուի, ամէն ոք շնորհաւորութիւն կը հաղորդուի, զուրկ իրենց վերջին հաղորդութիւնը պիտի ըլլար ամբիւս Սրտատուէր տեսարանը, կենքերը և ծերերը կ'առաքուէին, կըտրիճներուն զէմը կ'ստանէ և է մտածկոտ... Դէմքերը զարձակ էին զէպի աւրելէ ուր է Հայուն Աստուածը՝ արեւապաշտութեան հինաւուրց դարերէն ի վեր, բայց այս անգամ զլուսնները մերթընդ մերթ կը դառնային նաեւ զէպի աւրելումը, զէպի Պիթիոնի ինքնաւթիւնի սահմանը, որու կապուտագիւղ միկանացի վրայէն կարող էր գալ, պիտի գար փրկութեան լատափայտը։

Սեպտեմբեր 3ին զարձակ մէկը կը մեկնէ իսթանբուլ, ու կը դառնայ նոյնպէս յուսարեկ։

Միւս կողմէ, նաւակին շինութիւնը զեռ չէր աւարտած։

Վերջապէս սեպտ. 5ին, ծովուն վրայ կը նշմարուի ֆրանսական, յաճախուր նախախնամութիւնը Սուէտիացիները ճանցած չէր։

Դասարանից Մ. Տ.

ՀԱՅԱՐԻՑ ՄԷԿԸ

I

Ընդհանուր իրարանցման և շփոթութեան ժամանակ Ազնիւր կորցրեց իր աղային և աղկան։ Տղան պատանի էր 13 տարեկան, իսկ աղկան՝ դեռատի, 16 տարեկան։ Նրանց հայրը սակեւ էր և ընտանիքը չէր գիտէր նրանք գտնուելու մասին։

Ճանապարհին, երբ փախող-փախչողի էր, անկարելի եղաւ կանգ առնել, մարդիկ վազում էին՝ առանց հո նայելու։ Բոլորը ձգտում էին, ինչ էլ որ կը լինէր, մի կերպ իրանց մարմինը դնել Թուսաստանի աղաւթներու ամէն մի բոլոյ սպասով զերբազան յարձակումներից և դաժանութիւններից։

Փախտականների մի խմբի հետ գիշեր ու ցերեկ քաղաքացի յետոյ Ազնիւր հասաւ Իզմիր, նա կարողացել էր հեռը վերցնել միայն մի քանի լուս-փայտ և երկու փղերիկներին, որոնցք մէկը ծծկեր էր, միւսը հազիւ 4 տարեկան։

Իզմիրում Ազնիւր գիմեց ամէն միջոցի իր կորած զաւակներին գտնելու, նա շատերին հարց ու փորձ արեց, նկատեց իր բաշտներին, բայց ոչ ոք ոչինչ չկարողացաւ ասել։ Իզմիրում չէր կարելի երկար մնալ, տեղ չկար բոլորին ապրելու, պետք է շուտով դառարկէին սենեակները, որպէսզի նոր եկածները հանդուստանան և ապա շարունակեն ճանապարհը դէպ ի էջմիածին, Երեւան և գիւղերը։

Իզմիրից դուրս գալուց առաջ՝ Ազնիւր գնաց տեղական քահանաներից մէկի մօտ, պատմեց իր կորուստի մասին, խնդրեց փորձ-օրը որ առ ուղի դարձնէ և երբ իզմիր հասնէր, իր զաւակները Դանիէլը և Լուսաբերը, նրանց իմաց տայ մօր որտեղ գտնուելու մասին։ Բանաւ խտտացաւ, նրանք պայմանաւորվեցին, որ Ազնիւր լինելու է էջմիածնում և այնտեղ սպասելու, է մերհօր նամակին։

II

Իզմիրից էջմիածին Ազնիւր եկաւ ամբողջ ճանապարհը քաղաքով, և ծծկերին ու 4 տարեկանին շալակած, Երեւան պատանու էին սալլորներ և նրանք նստում էին սալլին, բայց դա երկար չէր տևում։ Իզմիրում նա հրաժարվեց իր չու ու փայտից, ապաքիւն համարեց նրանց իր հետ տանելը, ամառ էր և կարելի էր առանց միջնորդի քնել բաց երկնքի տակ։ Ընտանիքներին նա հաց էր մօրում և դրամով ապրում։

Էջմիածնում եւս գաղթականներին երկար չէին պահում, ուղարկում էին գիւղերը։

Ազնիւր խնդրեց շատերին, եպիսկոպոսի ու վարդապետի ռոններ ընկաւ, ասաց, որ կորցրել է աղային ու աղկան, պայմանաւորվել է Իզմիրի քահանային հետ և յոյս ունի նրանց գտնելու և տեղից եկող խմբերից մէկի մէջ, ասաց, որ աղկանը հասած է և վախճանում է մեռնակ թողնել։

Վերջ ի վերջոյ, իր խնդրը առանձնակ անգամներ կրկնուցեց և հասկացընելուց յետոյ, նրան թոյլ տուին էջմիածնում մնալ և տեղափոխել մի ընտանիքում մի խումբ գաղթականների հետ։

Այստեղ մի ամբողջ շաբաթ մնաց Ազնիւր, և որովհետև նա մեռնակ էր իր երկու մանկիկներին հետ, համար էր և հեշ, նրա վրա ոչ ոք ուղարկութիւն չէր դարձնում։ շոքեր, արձաններ և սնունդ բաժանելով Ազնիւրի մօտանում էին, նա էլ, ամօթեց և զաւակներին կորցնելու վրէժի համարձակութիւն չունէր երեսուրու և ձեռք պարզելու։

Առաջին շաբաթից յետոյ, Ազնիւր զրկուց իր ծծկեր երեխայից... Մի օր, «նայից» յետոյ, երբ Ազնիւր ցամաքած ստիճը դրել էր մանկան բերանը և մատնում էր Դանիէլի և Լուսաբերի մաւսին, յանկարծ զգաց, որ ծծկերը այլ ևս չէ շարժում բերանը, մանկիկը մեռել էր։

Քնցաւ կրկին մի քանի օր, Ազնիւր լուքն օր հարց ու փորձ էր անում նոր եկած գաղթականներին, ոչ ոք չգիտէր մօր կորուստի մասին։

Ինքը, Ազնիւր, կամաց-կամաց կորցնում էր իր առողջութիւնը, դաղթի սարսափները և հոգեկան տանջանքները նրան հիւսել էին, և մի տխուր օր Ազնիւր չէր կարողացաւ իր չորս տարեկան եղաների մէջ և որոնել կորցրածը։

Նոյն օրը երեկոյան Ազնիւր մեռաւ, ոչ ոք ուղարկութիւն չէր դարձրեց օրը դէպքի վրա՝ այնքան շատերն էին մեռնում և այնքան սովորական էր դարձել այդ բանը։

Չորս տարեկան աղան զրկվեց իր ծնողից, նա երեք օր մնաց բոլորովին անխնամ, հաց ստեղծ չունէր, չորրորդ օրը մի գաղթական կին, նկատեց նրան և ցանկացաւ նրան խնամել, բայց մանուկը չէր մտերմացաւ նրա հետ և մօր հետեւից գնաց հանդերձաւ ախարար։

III

Գաղթականների վերջին խմբի հետ եկան Դանիէլը և Լուսաբերը։

Իզմիրում այն քահանայ, որին Ազնիւր խնդրել էր հետամուտ լինել և զոնով կորածներին, առաջին օրվայ առաջագ օրոտմներից յետոյ՝ Թողիլ էր այդ միտքը, եւ Լուսաբերը եղբօր հետ, առանց քահանային տեսնելու, եկաւ էջմիածին։ Նրանք էլ մահ էին գալիս իրանց մօրը և փոքր եղբայրներին։

Շատերին հարցրեք, շատ որոնում ենք արեւ, բայց հաստատ բան չիմացան։

Ես տեսայ նրանց էջմիածնում, քոյր ու եղբայր ձեռք ձեռք բռնած մահ էին գալիս ճեմարանի բակում, Լուսաբերը բարձրահասակ, նրբակալ, զոնցիկաղէմ և պայծառասկանց, բազմահիւս մազեր, իբր ատանձին հիւսքեր, իրարու էին միացած գոյնզգոյն ժապակներով, նրա զինուորները չափազանց կանոնաւոր էին, համապիւր և գրգռելի, նա գիւթի էր իր փայլուն զոնցիկութեամբ, նա գրաւել էր իր գոռոզ պայծառութեամբ։

Ես խօսում էի մի ուսուցիչ հետ, երբ նրանք անցան մեր մօտով, մենք տեսանք նրանց և քարացած կանգնեցինք նրանց դիմելու։

Մեր Լուսաբերը եղբօր հետ նորեց մօտեցաւ մեզ, զգաց մեր հեռաքրքրութիւնը և դիմեց մի խնդրանքով՝ դիմել ճեմարանի ներքը, մենք սկսեցինք խօսել, Լուսաբերը պատմեց իրանց մօրը կորցնելը և կրած տեղութիւններն ու զրկանքները։ Դանիէլը աւելի քիչ էր խօսում, նա միայն գլխի շարժումով հաստատում էր քրոջ պատմածը։

Մեր մենք բաժանվեցինք, արտօնանք զգացինք թէ ինչու այլևս չենք խօսում Լուսաբերի հետ և ինչու զրկվեցինք նրա փայլուն զոնցիկութեան պիսիքից։

Էջմիածնում իրանց ծնողին չէր զգուշանում, նրանք մի քանիս խորհրդով գնացին դէպ ի Աքարանի գիւղերը, կարծելով որ այդ կողմի գիւղերից մէկում կը գտնէին իրանց մօրը։ Երկար են թափառել, շատ գիւղեր են անցնել այդ երկու պատանիները, և վերջը վերադարձել են էջմիածին, գնացել են Իզմիր, կարծելով որ այնտեղ կը գտնեն, բայց այնտեղ էլ չեն գտնում։

Լուսաբերը հիւսադաժնում է, հազիւ հազ գալիս է Մարգարա գիւղը և այնտեղ մեռնում է, գաղաբում է շնչուլուց փայլուն զոնցիկութեան և պայծառ հայացքի կորուզ։

Դանիէլը անցնում է էջմիածին, այնտեղից Թուրքի մէջ է վերցնում և միայն պատանաւոր լուսն է վաղարկապատեց մի տղայից, զրի տանը ապրում էր Ազնիւր, որ մեռել էր իր մայրը և երկու փոքր եղբայրները։

Այս յայտնագործումը խորապնդում է Դանիէլի բոլոր յոյսերը։

Մի խումբ գաղթականների հետ նա գնում է Ալեքսանդրոպոլ, այնտեղից նրան ուղարկում են Երեւանի գիւղերից մէկը աշխատանք գտնելու։

Սա հաղարկեց մէկն է։

Գաւի՛ քանի՛ Ազնիւրին, մանկիկներ և Լուսաբերներ մի քանի շաբաթվայ ընթացքում Թողին մեր ախարար։ (Բայի)

Գ. ԶԵՆԻՏ

Հայկական Ժախատեւ

Լոստոս, 18. — Պայտան, զինուորի մը մէջ, ռուսական կառավարութիւնը կ'ընէ թէ Թուրք Օլթիի կողմէ Նորինի մէջ Թուրքերուն վրայ յարձակելով աւանդ պիտի կարած և անոնց մեծ մասը սպաննած են։

Մօք.

ԳԵՈՐԳ ԻՓԵԿԵԱՆ

Ծխեցեք

Սիկարեթներ

ԿԸ ԾԱԽՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՂ

ՇՐԱՅՆԻ ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Stein's Oriental Stores Limited

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ՀԱԳՈՒՍՏԵՐ

ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՓՈԲՐԻԿ ԱՂԶԱՆՑ
ՇՐԱՅՆԵՐԻՆ, ՊԼԱՏԵՐԻՆ
ԵՒ ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ

Գլխարկներ, գլխամուկներ, շապիկներ, հոսեղեններ, մետաղներ, կաշեայ առարկաներ, կոթիկներ, մետաղեղեններ, նամբորդաբանց պիսոյներ և ածելիներ առաջ մերի:

Գինեքը յոյժ չափաւոր եւ աներցելի:

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ԾԽԱՌՈՏԻ

եւ Եգիպտական սիկարեթներ

ԿԱՍՍԱՐԱԿԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՁԱԿԱԶԻԿ-ԱՂԵՔՍԱՂԻՐԻԱ

Համալսարան եւ իր Ապրանքային (Աստ) Ծխախոտներ և Սիկարեթներ

ՊԱՆԵ ՏՕՐՐԱՆ

Banque d'Orient

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագումար՝ ամբողջական վճարում
Ֆր. 25,000,000

Կեդրոնական Բանկ

Մասնաճիւղեր՝ Աղեքմանդրի, Գաւհրէ, Սիւրիւն-Իզմիր, Գործակալութիւններ՝ Միտիլէն, Մանասթեր, Սերէզ եւ Զակաղիկ. Փոխ-Գործակալութիւններ՝ Կերկամա, Մադրիդ եւ Սոմա:

ՊԱՆԲ. ԿՕՐԻՍԱՆ Կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւններ:

ՊԱՆԲ. ԿՕՐԻՍԱՆ Կ'ընդունէ դրամական աւանդներ, հետեւեալ տոկոսներով. Հարկերին 3 րոպէս վճարելիք

» 3,50 9 ամիսէն »
» 4 1 տարիէն »
» 5 5 տարիէն եւ աւելի վճ.

Նոյնպէս ինքնադրութիւնը քաջալիքելու համար հաստատած է Փոքր Խնայողութեան յառուկ ճիւղ մը որ կ'ընդունէ Ե. Ղ. 20էն Ե. Ղ. 25,000 տարեկան հարկերին 1 տոկոսով:

ԲՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

Եւրոպայի Տարածքի 16
Սեփականատէ՝ Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

Կասանման ամէն տեսակ ապրանքային գործերու պատրաստութիւնը, Գիրք, Տետրակ, Հաշուեցուցակ, Նամակագրութիւն, Այցեւորիկ եւլի, չափաւոր գիներով: Յանձնարարութիւն կը կատարուի խորհրդով:

ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱՐԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԿ. ԲԱՐԿԱՐԱՆՈՒՄ
Անգլիերէնի ծանօթ ուսուցիչ Լ. Ա. Կողմէ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒՄ Է ԶԵՂ ՊՐԱԶՆ
Նկարագրութիւն՝ Մօնի օւրջ մըլում անկիւնի ճակատաւորներուն:

Պրակիւն ցիւր 1 Ղ. 12 պրակի 10 դր. փոստի ծախքը մեր փայ:

Դիմիկ հրատարակիչն՝
Aram Stepanian, Imp. du Journal «Arev» Aboudardar, № 16 Alexandrie.

Պատրաստուած է Փոքր Խնայող պարունակով 6 պրակնոց գրովիկէն փշ օրինակներ միայն մնացած են:

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՐԱՃԱՄԵԱՆ

ՔԱՐԻԻՂԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈԲՐԱՔԱՆԱԿ

Աղեքմանդրի, Սիտի ՄԻՓՈՒԱԼԻ փողոց թիւ 40
(Արքայի միջոցով ղեկ)

Քիւլեօն թիւ 88-85

Այս վաճառատունը կը հայթայթէ թէ Աղեքմանդրիի եւ թէ Ռամլէի մէջ ՄԱՆՔԱՆԵՅԻ հարազատ ուսուցանելու ամերիկեան թէթը, չափաւոր գիներով Ապրանքները օրը օրին կը յանձնուին ամենայն կանոնաւորութեամբ:

ԴԻՄԵՏԷՔ ԵՒ ԳՈՆ ԳԻՏԻ ՄԵԱԲ:

ԴԵՂԱՐԱՆ ԱԼՊԻՈՆ

Թիվիֆի փառա թիւ 29 Աղեքմանդրի
Անգլ. պանակամոցին մօտ

Թիվիֆի 24-95

Դեղագործ Ս. ՊՕՂԱՆՆԸ կը ծառայուի յարկայ հայ հասարակութեան, բացառել իր նորահաստաւ ԱԳՐՈՆ ԴԵՂԱՐԱՆԻ, թարմ դեղերու հախ մթերքով մը: Դեղերը կը պատրաստուին առհասարակ խնամքով եւ ըստ կարելոյն առաջին, իսկ վկայեալ աղքատաց դեղերը առանց չառն:

ԱԼՊԻՈՆ ԴԵՂԱՐԱՆԸ ունի ամէն ծառայողական տրամադրելի մասնագէտ բժիշկներ ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար: ԱԳՐՈՆ ԴԵՂԱՐԱՆԸ յանձնարեց փոխանակ օտարներուն, եւ զոն պիտի մնա:

ԴԵՐՁԱԿՈՒՅԻ

ԱՂԱԿԻ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Պապ-Սիւրա, Սուֆ-Էլ-Խանիմ, թիւ 159

Կը կարէ խիստ մաքուր եւ վերջին նորոգութեամբ, Նաւ կը զատակաւ եւ բոցակաւ կանոնով, գիները դիւրամաւ չեն եւ:

Ա. Ն. ՕՏԱՊԱՏԵԱՆ

ՍՐ ԸՆԿ.

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Հաստատուած 1902
Գանիք, Սրբի. Կեփիս

Կը վաճառուին ամէն տեսակ կերպանդէն, քղեղէն, բամպակեղէն, սպառնայ, պաքիս, գլեփր, մասաթում եւ մանաւանդ դեղանկներու պիսոյներ, մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ:

Ներածմունք ուղղակի եւրոպայէն: Ապրանքներու տոկոսներով եւ գիներով չափաւորութեան մասին արդէն իսկ համաւաստացած այս վաճառատունը կ'արժէ անդամ մը այցելել:

առիթմն օգտաւէցեք

ՊԱՆԲՈ ՏԻ ՌՕՄԱ

Banco di Roma

Հաստատուած 1880ին

Դրամագումար, 200,000,000 Ֆրանք ամբողջական վճարեալ

ԸՆԴՀ. ԿԵՂՈՒՆԱՏԵՂԻ — ՀՈՌՄ

Կեդրոնական: Պարիզ, Յէնովա, Նաբոլ, Քուրիո, Ֆիորենցա, Աղեքմանդրի, Գ. Պոլիս, Պարիզ, Գանիք, Մալթա, Ափրիկեան Տրիպոլիս

ՄԱՆԱՅԻԿ

Ապրիլ	Մայիս	Յունիս
Ապրիլի 1	Մայիսի 1	Յունիսի 1
Ապրիլի 15	Մայիսի 15	Յունիսի 15
Ապրիլի 30	Մայիսի 30	Յունիսի 30
Յունիսի 15	Յուլիի 15	Յուլիի 15
Յունիսի 30	Յուլիի 30	Յուլիի 30
Յուլիի 15	Օգոստոսի 15	Օգոստոսի 15
Յուլիի 30	Օգոստոսի 30	Օգոստոսի 30
Օգոստոսի 15	Սեպտեմբրի 15	Սեպտեմբրի 15
Օգոստոսի 30	Սեպտեմբրի 30	Սեպտեմբրի 30
Սեպտեմբրի 15	Օկտոբրի 15	Օկտոբրի 15
Սեպտեմբրի 30	Օկտոբրի 30	Օկտոբրի 30
Օկտոբրի 15	Նոյեմբրի 15	Նոյեմբրի 15
Օկտոբրի 30	Նոյեմբրի 30	Նոյեմբրի 30
Նոյեմբրի 15	Դեկտեմբրի 15	Դեկտեմբրի 15
Նոյեմբրի 30	Դեկտեմբրի 30	Դեկտեմբրի 30

ՊԱՆԲՈ ՏԻ ՐՕՄԱ կ'ընդունի դրամական աւանդներ, ուզուած ատեն կամ որչափ պայմանաւած վճարելի:

ՊԱՆԲՈ ՏԻ ՐՕՄԱ օտարականներու համար յատուկ մասնաճիւղ մը բացած է Մօնթեքաթինի համալսարանի շէնքին մէջ, ուր ամէն տեսակ սեղանաւորական դիւրութիւններ կ'ընծայուին յանձնարողներուն:

ԵՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍԵՑՈՒԿ

ՄԵՆԵՐԻՆ ԱՆԵՐԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ԶԻՆԵՐ ԲԻՆԻ

ՍՍԿԱՐԱՆ

22 Հոկտեմբեր 1915

ԲԱՄՊԱԿ	Բացում	Փակում
Նոյ.	18 11/16	18 13/32
Յունիս	19 1/16	18 25/32
Մարտ	19 3/8	19 20/32
Նոյ.(1916)	18 5/16	18 7/32
ԲԱՄՊԱԿԻ ՀՈՒՆՏ		
(3 ամիս)	103 10/40	103 10/40
(2 ամիս)	105 30/40	105 30/40

ԱՐՃԵԹՈՒՂ

Դրեթի Ֆոնդի 1886	Ֆր. 287.—
» » 1903	» 233.—
» » 1911	» 245.—
Բաւելի Երկաթուղի	» 133.—
Բաւաճում	» 91.50